

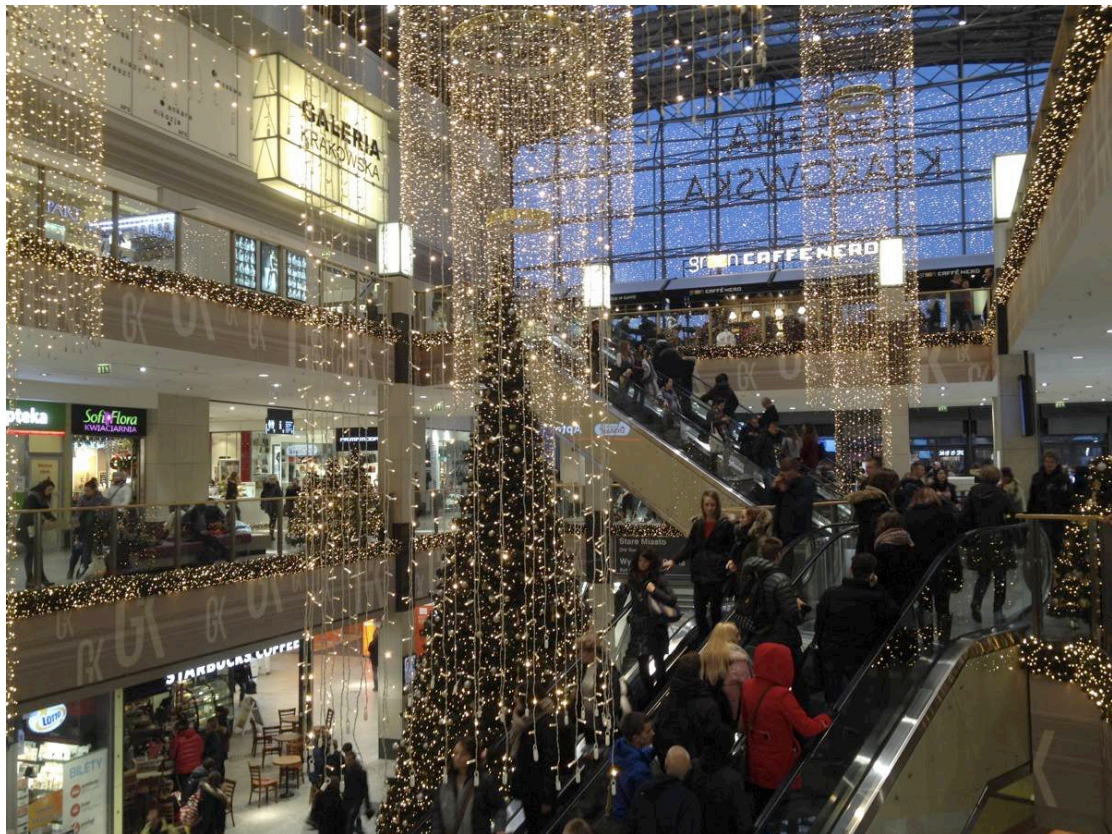

De Zondagswet wordt geleidelijk aan ingevoerd.

Polen gunt winkelpersoneel zondagsrust

Michiel Driebergen
20-12-2017
Buitenland

Reformatorisch Dagblad

Galeria Krakowska is een van de grote winkelcentra in nieuwe stijl in Krakau. De winkels in dit centrum zijn altijd open. Vanaf maart wordt dat anders. beeld Michiel Driebergen

Terwijl in Nederland de winkeltijden almaar worden verruimd, maakt Polen de omgekeerde beweging. Nu mogen alle winkels op zondag open, maar dat gaat veranderen. Buiten valt er kleddernatte sneeuw. Binnen stiefelen

De Zondagswet wordt geleidelijk aan ingevoerd.

consumenten zonder jas door de centrale hal van winkelcentrum Galeria Krakowska. Het is druk. De roltrappen staan vol. En dan is het nog niet eens weekend. Zaterdag en zondag spannen de kroon wat het aantal bezoekers betreft.

Dawid en Monika Warszawa, die even naast een kerstboom uithijgen, zijn blij met de gedeeltelijke winkelsluiting op zondag, die in maart ingaat. „Het is fijn als de mensen die nu op zondag moeten werken, naar de kerk kunnen”, zegt Monika. Het stel doet de inkopen altijd op vrijdag, vult Dawid aan, want op zondag bezoeken ze trouw de mis.

Ballenbak

Polen heeft nog maar een jaar of tien van deze grote winkelcentra. Maar alleen in Krakau zijn er nu al acht. In korte tijd maakte het land de reuzenstap van kleine buurtwinkeltjes naar de galeria's in Amerikaanse stijl. Alle westerse merken zijn er present, van kledingwinkels als Zara, H&M en C&A tot de bekende fastfoodketens en elektronikazaken. Je kunt je kinderen kwijt in een bewaakte ballenbak en je auto wordt gewassen terwijl je shopt. En de winkels zijn altijd open.

De conservatieve regering van Recht en Gerechtigheid (PiS) wil de trend van consumentisme echter keren. Vanaf maart blijven de rolluiken van de winkels twee zondagen per maand dicht.

Dan is het er net zo stil als met Kerst, als alles traditiegetrouw platligt in Polen. In 2019 blijven de winkels drie zondagen gesloten en vanaf 2020 is het aantal koopzondagen beperkt tot zeven per jaar. Alleen tankstations, apotheken en stationswinkels zijn uitgezonderd.

De nieuwe winkeltijdenwet was een voorstel van de vakbond Solidariteit. De Rooms-Katholieke Kerk steunt de restricties. „Veel kinderen lijden eronder dat hun ouders geen tijd hebben”, zei de aartsbisschop van Krakau, Marek Jedraszewski. „Zondag is voor God en de onzen.”

Michael Kania werkt zo'n drie zondagen per maand in een kledingzaak. Hij zou die tijd veel liever doorbrengen met zijn gezin, of naar de kerk gaan. „We winkelen graag en veel op

De Zondagswet wordt geleidelijk aan ingevoerd.

zondag, maar eigenlijk zijn we in Polen conservatiever dan jullie in Nederland.”

De zondagssluiting zal wel verlies opleveren, verwacht Kania. Terwijl doordeweeks mensen doelgericht inkopen doen, trekt de zondag een ander soort klanten, legt hij uit. „Die slenteren wat rond en kopen dan zomaar een nieuw pak. Die impulsaankopen zullen we deels missen.”

Bij grote internationale ketens mogen de medewerkers niets zeggen. „Er hangen hier camera’s. De baas houdt in de gaten of ik wel werk”, fluistert een jongeman die zich Lukasz noemt en achter de kassa staat. „Maar ik kan zeggen dat ik te veel werk voor te weinig geld. En steevast op zondag.”

Marges

De Organisatie voor Handel en Distributie (Pohid), die de buitenlandse ketens vertegenwoordigt, is negatief over de nieuwe wet. Voor grote winkelcentra als de Galeria Krakowska verwacht Pohid een daling van 30 procent. De ketens hebben krappe marges, waarschuwt directeur Renata Juskiewicz, omdat door het stijgende welvaartspeil de consumentenmarkt in Polen zo goed als verzadigd is. „Het Westen beweegt juist richting liberalisering van de handel op zondag”, voegt ze er waarschuwend aan toe.

PricewaterhouseCoopers verwacht een verlies van ongeveer 21.000 banen. Op zich lijkt dat beperkt, maar dat komt doordat de winkels doordeweeks meer uren opengaan.

Supermarkten zoals de Lidl kondigen aan zich meer op onlineverkoop te concentreren. Veel werknemers zullen van baan veranderen om online aan de slag te gaan, verwacht PwC. Familiebedrijven mogen wel openblijven op zondag, maar op voorwaarde dat de eigenaar zelf achter de toonbank staat. Dat is niet voor iedereen een oplossing. „Als de Galeria dicht is, moet ik ook sluiten”, zegt Suzanna Wisj, die als kleine zelfstandige portemonnees verkoopt in de centrale hal. Wisj moet het hebben van passanten op weg naar het station naast het winkelcentrum. „Die nieuwe wet is van de gekke. Er komen hier dagelijks

De Zondagswet wordt geleidelijk aan ingevoerd.

duizenden toeristen langs.”

Michael Kania hoopt dat de regering een plan B heeft, voor het geval de economie lijdt onder de nieuwe wet. „In Duitsland en in Nederland kunnen ondernemers zich sluiting op zondag veroorloven. Maar onze salarissen liggen vier keer lager, terwijl de prijzen vergelijkbaar zijn.”

Wat hij op zijn vrije zondag gaat doen? Hij glundert. Precies op het moment dat de winkeltijdenwet ingaat verwacht hij de geboorte van zijn eerste kind. „Ik ga tijd doorbrengen met mijn gezin.”

Winkelsluiting in Europa

Geen enkel land kent een totaalverbod op zondagse handel. Wel zijn in Duitsland, Oostenrijk, Noorwegen en Zwitserland de meeste winkels gesloten. In België, Frankrijk en Groot-Brittannië is de situatie te vergelijken met Nederland, waar het per gemeente verschilt.

In Oost-Europese landen als Polen, Tsjechië en Slowakije zijn de openingstijden nu nog onbegrensd. Hongarije deed net als Polen een poging de winkels te sluiten, maar na negatieve reacties van het publiek (onder meer een dreiging van een referendum) werd de handel onlangs weer vrijgegeven. In Polen is de helft van de bevolking voor beperkingen, de andere helft tegen.